

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 28 grudnia 2016 r.

Poz. 2191

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 15 grudnia 2016 r.

w sprawie wprowadzenia programu zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła na 2017 r.

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539, z 2015 r. poz. 266 i 470 oraz z 2016 r. poz. 1605) zarządza się, co następuje:

§ 1. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się program zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła (Bovine spongiform encephalopathy – BSE) na 2017 r., który jest określony w załączniku do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *K. Jurgiel*

---

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1906).

PROGRAM ZWALCZANIA GĄBCZASTEJ ENCEFALOPATII BYDŁA
(BOVINE SPONGIFORM ENCEPHALOPATHY – BSE) NA 2017 R.

1. Identyfikacja programu zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła (Bovine spongiform encephalopathy – BSE)

Państwo członkowskie: **Rzeczpospolita Polska**
Choroba: **gąbczasta encefalopatia bydła (BSE)**
Rok realizacji: **2017**

2. Opis programu zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła (Bovine spongiform encephalopathy – BSE) na 2017 r.

Celem realizacji programu zwalczania gąbczastej encefalopatii bydła (Bovine spongiform encephalopathy – BSE) na 2017 r., zwanego dalej „Programem”, jest wykrycie każdego przypadku gąbczastej encefalopatii bydła, zwanej dalej „BSE”, w populacji bydła w Rzeczypospolitej Polskiej. Prowadzenie badań jest nieodzownym elementem systemu kontroli przenośnych gąbczastych encefalopatii przeżuwaczy (TSE) w celu zapewnienia ochrony zdrowia publicznego i bezpieczeństwa konsumentów Rzeczypospolitej Polskiej i Unii Europejskiej.

Kontrola BSE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej polega na prowadzeniu aktywnego nadzoru, przez który rozumie się badanie bydła:

1) przeznaczonego do uboju jako zdrowe - próbki są pobierane od zwierząt w wieku powyżej 108. miesiąca życia lub

2) zaliczanego do grup ryzyka (np. zwierzęta padłe, poddane ubojowi z konieczności, wykazujące nietypowe objawy w trakcie badania przedubojowego, w tym zwierzęta, które doznały urazów w trakcie transportu lub w rzeźni, lub zostały zabite w ramach zwalczania choroby zakaźnej zwierząt, zwierzęta ze stad, w których stwierdzono stosowanie przetworzonego białka zwierzęcego w żywieniu) - próbki są pobierane od zwierząt w wieku powyżej 48. miesiąca życia.

Prowadzony jest również bierny nadzór, przez który rozumie się badanie bydła w każdym wieku w przypadku, gdy zachowanie zwierzęcia nasuwa podejrzenie wystąpienia BSE.

Zwalczanie BSE polega m.in. na zidentyfikowaniu pozostałych zwierząt w gospodarstwie, w którym przebywało zwierzę, u którego stwierdzono BSE, potomstwa tych zwierząt urodzonego w okresie dwóch lat przed wystąpieniem objawów klinicznych lub stwierdzeniem BSE u krowy oraz zidentyfikowaniu zwierząt należących do kohorty.

Zapobieganie, kontrola i zwalczanie BSE są przeprowadzane zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającego zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych pasażowalnych gąbczastych encefalopatii (Dz. Urz. WE L 147 z 31.05.2001, str. 1, z późn. zm.¹⁾ – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 32, str. 289), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 999/2001”, z uwzględnieniem zasad, o których mowa w decyzji Komisji 2009/719/WE z dnia 28 września 2009 r. upoważniającej niektóre państwa członkowskie do zmiany swoich

---

¹⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. WE L 173 z 27.06.2001, str. 12 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 32 str. 450; Dz. Urz. WE L 177 z 30.06.2001, str. 60, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 33, str. 9; Dz. Urz. WE L 45 z 15.02.2002, str. 4, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 35, str. 168; Dz. Urz. WE L 225 z 22.08.2002, str. 3 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 36, str. 550; Dz. Urz. UE L 37 z 13.02.2003, str. 7 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 38, str. 201; Dz. Urz. UE L 95 z 11.04.2003, str. 15 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 38, str. 436; Dz. Urz. UE L 152 z 20.06.2003, str. 8 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 39, str. 100; Dz. Urz. UE L 160 z 28.06.2003, str. 1 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 39, str. 159; Dz. Urz. UE L 160 z 28.06.2003, str. 22 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 39, str. 161; Dz. Urz. UE L 173 z 11.07.2003, str. 6 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 39, str. 274; Dz. Urz. UE L 236 z 23.09.2003, str. 33, z późn. zm.; Dz. Urz. UE L 265 z 16.10.2003, str. 10 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 40, str. 229; Dz. Urz. UE L 283 z 31.10.2003, str. 29 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 40, str. 450; Dz. Urz. UE L 333 z 20.12.2003, str. 28 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 41, str. 417; Dz. Urz. UE L 162 z 30.04.2004, str. 52 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 180; Dz. Urz. UE L 271 z 19.08.2004, str. 24; Dz. Urz. UE L 274 z 24.08.2004, str. 3; Dz. Urz. UE L 344 z 20.11.2004, str. 12; Dz. Urz. UE L 10 z 13.01.2005, str. 9; Dz. Urz. UE L 37 z 10.02.2005, str. 9; Dz. Urz. UE L 46 z 17.02.2005, str. 31; Dz. Urz. UE L 163 z 23.06.2005, str. 1; Dz. Urz. UE L 205 z 06.08.2005, str. 3, z późn. zm.; Dz. Urz. UE L 317 z 03.12.2005, str. 4, z późn. zm.; Dz. Urz. UE L 44 z 15.02.2006, str. 9; Dz. Urz. UE L 55 z 25.02.2006, str. 5, Dz. Urz. UE L 116 z 29.04.2006, str. 9; Dz. Urz. UE L 120 z 05.05.2006, str. 10; Dz. Urz. UE L 187 z 08.07.2006, str. 10; Dz. Urz. UE L 363 z 20.12.2006, str. 1; Dz. Urz. UE L 404 z 30.12.2006, str. 1; Dz. Urz. UE L 164 z 26.06.2007, str. 7, z późn. zm.; Dz. Urz. UE L 165 z 27.06.2007, str. 8; Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2007, str. 8; Dz. Urz. UE L 317 z 05.12.2007, str. 61; Dz. Urz. UE L 9 z 12.01.2008, str. 3; Dz. Urz. UE L 94 z 05.04.2008, str. 3; Dz. Urz. UE L 111 z 23.04.2008, str. 3; Dz. Urz. UE L 161 z 20.06.2008, str. 4; Dz. Urz. UE L 202 z 31.07.2008, str. 11; Dz. Urz. UE L 260 z 30.09.2008, str. 8; Dz. Urz. UE L 34 z 04.02.2009, str. 11; Dz. Urz. UE L 55 z 27.02.2009, str. 11; Dz. Urz. UE L 55 z 27.02.2009, str. 17; Dz. Urz. UE L 87 z 31.03.2009, str. 155; Dz. Urz. UE L 279 z 23.10.2010, str. 10; Dz. Urz. UE L 53 z 26.02.2011, str. 56; Dz. Urz. UE L 314 z 14.11.2012, str. 13; Dz. Urz. UE L 21 z 24.01.2013, str. 3; Dz. Urz. UE L 158 z 10.06.2013, str. 1; Dz. Urz. UE L 179 z 29.06.2013, str. 60; Dz. Urz. UE L 308 z 29.10.2014, str. 66; Dz. Urz. UE L 116 z 07.05.2015, str. 1; Dz. Urz. UE L 188 z 16.07.2015, str. 3 oraz Dz. Urz. UE L 9 z 14.01.2016, str. 4 i Dz. Urz. UE L 225 z 19.08.2016, str. 76.

rocznych programów monitorowania BSE (Dz. Urz. UE L 256 z 29.09.2009, str. 35, z późn. zm.²⁾).

W rozporządzeniu nr 999/2001 zobowiązano również każde państwo członkowskie Unii Europejskiej do przeprowadzania rocznych programów monitorowania TSE opartych na aktywnym i biernym nadzorze zgodnie z załącznikiem III do rozporządzenia nr 999/2001.

Dnia 4 lutego 2013 r. weszła w życie decyzja wykonawcza Komisji 2013/76/UE zmieniająca decyzję 2009/719/WE upoważniającą niektóre państwa członkowskie do zmiany swoich rocznych programów monitorowania BSE (Dz. Urz. UE L 35 z 06.02.2013, str. 6). Daje ona państwom członkowskim możliwość zmiany dotychczasowych rocznych programów monitorowania.

W 2017 r. w Rzeczypospolitej Polskiej w grupie zwierząt poddawanych normalnemu ubojowi do badania w kierunku BSE będzie kwalifikował wiek powyżej 108. miesiąca życia.

3. Opis sytuacji epizootycznej związanej z BSE

Regularne monitorowanie BSE, zgodnie z wymaganiami obowiązującymi w Unii Europejskiej, rozpoczęło się w listopadzie 2001 r. W pierwszych dwóch miesiącach monitorowania zbadano 30 309 sztuk bydła, w 2002 r. – 286 592, w 2003 r. – 455 413, w 2004 r. – 481 116, w 2005 r. – 515 976, w 2006 r. – 594 121, w 2007 r. – 603 810, w 2008 r. – 611 566, w 2009 r. – 638 072, w 2010 r. – 637 240, w 2011 r. – 475 906, w 2012 r. - 326 280, w 2013 r. – 318 849, w 2014 r. – 207 503, a w 2015 r. – 222 821.

Spadek liczby badań w 2011 r. był związany z podwyższeniem wieku bydła badanego w kierunku BSE do 72. miesiąca życia, w związku z zakwalifikowaniem Rzeczypospolitej Polskiej do grupy państw członkowskich upoważnionych do zmiany systemu monitorowania BSE, zgodnie z decyzją wykonawczą Komisji 2011/358/UE z dnia 17 czerwca 2011 r. zmieniającą decyzję 2009/719/WE upoważniającą niektóre państwa członkowskie do zmiany swoich rocznych programów monitorowania BSE (Dz. Urz. UE L 161 z 21.06.2011, str. 29).

Spadek liczby badań w 2014 r. był związany z podwyższeniem wieku bydła badanego w kierunku BSE do 96. miesiąca życia, w związku z zakwalifikowaniem Rzeczypospolitej Polskiej do grupy państw członkowskich upoważnionych do zmiany

---

²⁾ Zmiany wymienionej decyzji zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 35 z 06.02.2010, str. 21; Dz. Urz. UE L 161 z 21.06.2011, str. 29; Dz. Urz. UE L 35 z 06.02.2013, str. 6 oraz Dz. Urz. UE L 141 z 28.05.2016, str. 131.

systemu monitorowania BSE, zgodnie z decyzją wykonawczą Komisji 2013/76/UE z dnia 4 lutego 2013 r. zmieniającą decyzję 2009/719/WE upoważniającą niektóre państwa członkowskie do zmiany swoich rocznych programów monitorowania BSE.

Dane dotyczące bydła objętego monitorowaniem są przedstawione w tabeli 1.1.

Tabela 1.1

Okres	Bydło poddane ubojowi jako zdrowe	Bydło poddane ubojowi z konieczności	Bydło poddane ubojowi jako chore lub podejrzane o chorobę	Bydło padłe	Bydło podejrzane o BSE	Ogółem
2001	29 882	347	0	80	0	30 309
XI – XII						
2002	278 709	4 709	1 183	1 944	47	286 592
I – XII						
2003	428 452	9 401	2 757	14 715	88	455 413
I – XII						
2004	445 198	9 259	2 134	24 449	76	481 116
I – XII						
2005	472 028	10 495	648	32 552	253	515 976
I – XII						
2006	540 148	10 035	382	43 328	228	594 121
I – XII						
2007	546 243	9 529	61	47 883	94	603 810
I – XII						
2008	556 583	8 758	7	46 196	22	611 566
I – XII						
2009	587 339	6 811	9	43 900	13	638 072
I – XII						
2010	590 171	310	1	46 752	6	637 240
I – XII						
2011*	440 856	190	887	33 964	9	475 906
I – XII						
2012	299 682	384	1501	24 691	22	326 280
I – XII						
2013	280 145	899	588	37 179	38	318 849
I – XII						
2014**	172 139	1 469	463	33 407	25	207 503
I – XII						
2015	184 427	4 076	440	33 866	12	222 821
I – XII						

sierpień																
wrzesień																
październik																
listopad																
grudzień																
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	suma:															0

Rok

2002–2015																
suma/woj.:	3	3	7	1	7	5	14	2	3	10	0	0	2	5	12	1
	suma:															75

Największą liczbę przypadków BSE wykryto w ramach aktywnego nadzoru w odniesieniu do grupy zdrowego bydła kierowanego do uboju. W ramach biernego nadzoru wykryto zaledwie 3 przypadki BSE.

Poszczególne grupy bydła, w których stwierdzono przypadki BSE przedstawia tabela 1.3.

Tabela 1.3

Rok	Liczba przypadków BSE	Bydło poddane ubojowi jako zdrowe	Bydło poddane ubojowi z konieczności	Bydło z objawami klinicznymi BSE	Bydło padłe	Kohorta
2002	4	3	0	1	0	0
2003	5	4	0	1	0	0
2004	11	8	2	0	1	0
2005	20	16	0	1	2	1
2006	10	7	0	0	3	0
2007	9	6	1	0	2	0
2008	5	3	2	0	0	0
2009	4	3	0	0	1	0
2010	2	2	0	0	0	0
2011	1	1	0	0	0	0
2012	3	3	0	0	0	0

2013	1	1	0	0	0	0
2014	0	0	0	0	0	0
2015	0	0	0	0	0	0
Suma	75	57	5	3	9	1

Wszystkie sztuki bydła, u których wykryto BSE, były urodzone w Rzeczypospolitej Polskiej. Dochodzenia epizootyczne prowadzone w celu wyjaśnienia dróg zakażeń wskazywały, iż tylko w kilku nielicznych przypadkach potwierdzono, że najbardziej prawdopodobną drogą zakażenia BSE było spożycie paszy zawierającej białko pochodzące od ssaków lub preparatów mlekozastępczych zawierających tłuszcz zwierzęcy.

Od stwierdzenia pierwszego przypadku BSE w 2002 r. liczba przypadków BSE zmieniała się, przy czym przez pewien okres (2002–2005) rosła. Wprowadzenie w poprzednich latach programu zwalczania BSE, zgodnego z wytycznymi Unii Europejskiej, pozwoliło na wykrycie zwierząt zakażonych.

Wzrost liczby przypadków BSE przedstawia się następująco:

- 1) od 2002 r. do 2003 r. wynosił 25%;
- 2) od 2003 r. do 2004 r. wynosił 120%;
- 3) od 2004 r. do 2005 r. wynosił 82 %.

Od 2006 r. obserwuje się corocznie spadek liczby diagnozowanych przypadków BSE w stosunku do roku poprzedniego:

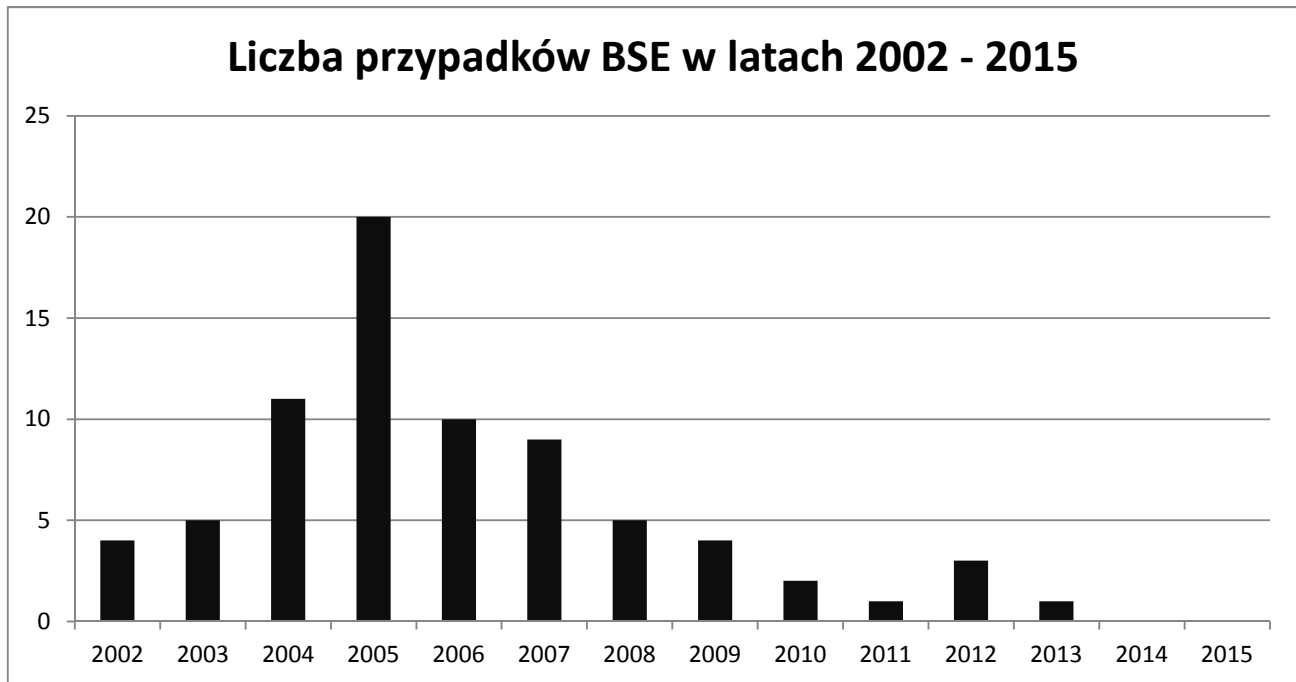
- 1) w 2006 r. spadek wynosił 50%;
- 2) w 2007 r. spadek wynosił 10%;
- 3) w 2008 r. spadek wynosił 44,4%;
- 4) w 2009 r. spadek wynosił 20%;
- 5) w 2010 r. spadek wynosił 50%;
- 6) w 2011 r. spadek wynosił 50%.

W 2012 r. nastąpił jednak ponowny wzrost liczby diagnozowanych przypadków BSE w stosunku do roku poprzedniego. Wykryto bowiem 3 przypadki BSE.

W 2013 r. ponownie liczba diagnozowanych przypadków BSE spadła, wykryto 1 przypadek BSE. W 2014 r. i 2015 r. nie wykryto żadnego przypadku BSE.

Liczba przypadków BSE w latach 2002–2015 została przedstawiona na wykresie 1.

Wykres 1

Biorąc pod uwagę wiek bydła, u którego stwierdzono BSE, można zauważyć, że najwyższą liczbę przypadków zakażeń BSE zaobserwowano u bydła urodzonego od 1995 r. do 2000 r. Najwyższy odsetek tych zakażeń dotyczy bydła urodzonego w 1996 r. i 1999 r.

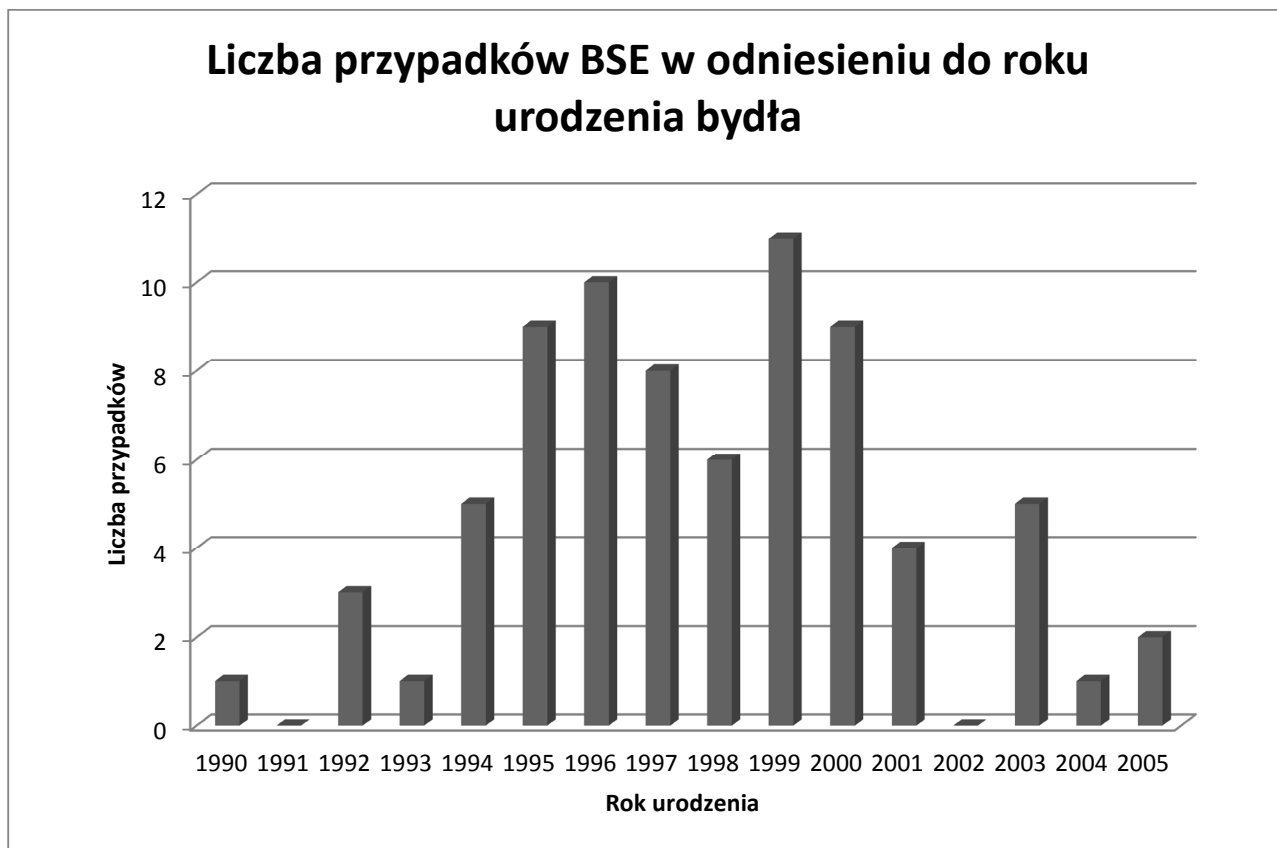
Zestawienie liczby przypadków BSE w odniesieniu do roku urodzenia zakażonego bydła przedstawia tabela 1.4 oraz wykres 2.

Tabela 1.4

Rok urodzenia	Liczba przypadków BSE
1990	1
1991	0
1992	3
1993	1
1994	5
1995	9

1996	10
1997	8
1998	6
1999	11
2000	9
2001	4
2002	0
2003	5
2004	1
2005	2
SUMA:	75

Wykres 2

Najwięcej przypadków BSE stwierdzono u bydła w wieku od 5. do 9. roku życia. Zestawienie liczby przypadków BSE w odniesieniu do wieku bydła przedstawia tabela 1.5 oraz wykres 3.

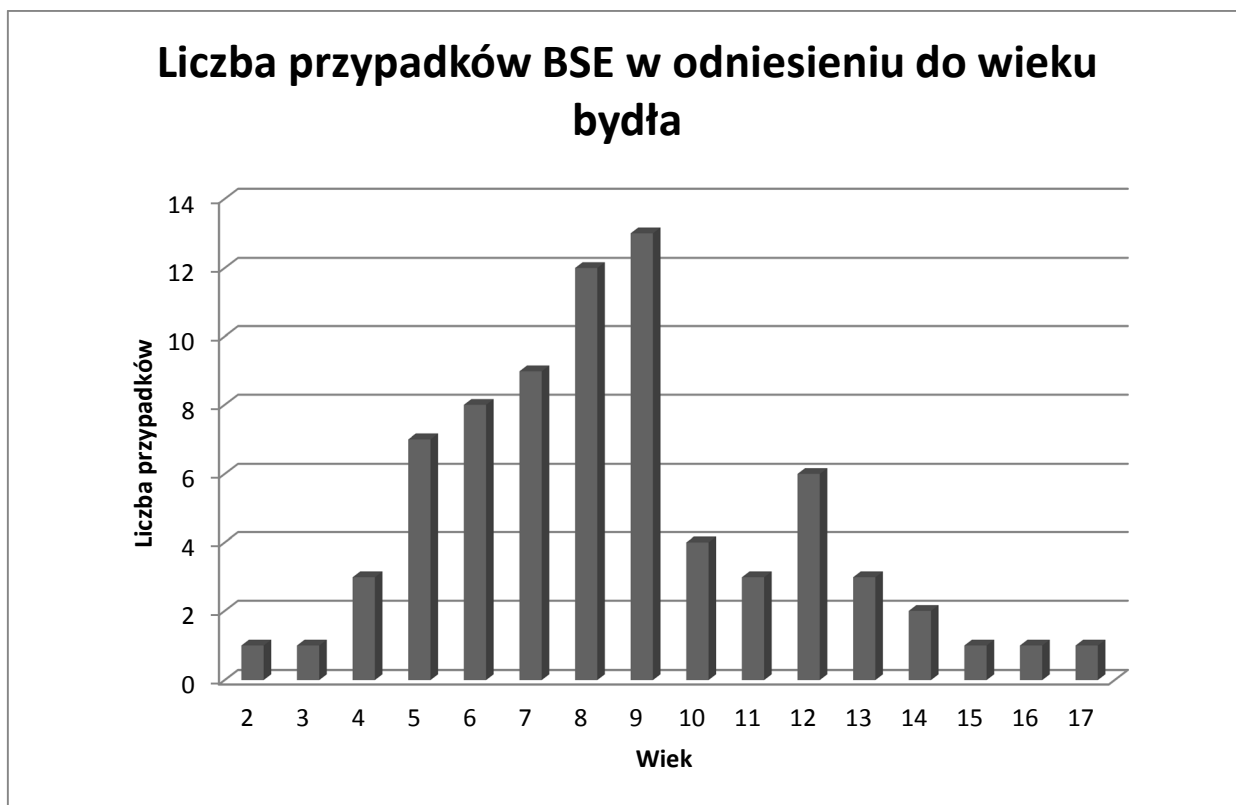
Tabela 1.5

Wiek (w latach)	Liczba przypadków BSE
2	1
3	1
4	3
5	7
6	8
7	9
8	12
9	13
10	4
11	3
12	6

13	3
14	2
15	1
16	1
17	1
SUMA	75

Wykres 3

4. Środki przewidziane w Programie

4.1. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór nad realizacją Programu i jego koordynację w województwach, na których obszarze będzie realizowany Program

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539, z 2015 r. poz. 470 i 266 oraz z 2016 r. poz. 1605), organ szczebla centralnego – Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację Programu. Za realizację Programu będą odpowiedzialne organy Inspekcji Weterynaryjnej szczebla powiatowego i

wojewódzkiego. Ponadto, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej, w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, Główny Lekarz Weterynarii informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji.

4.2. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których będzie realizowany Program

Program będzie realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Na terytorium tym funkcjonuje 16 organów Inspekcji Weterynaryjnej szczebla wojewódzkiego (wojewódzcy lekarze weterynarii) oraz 305 organów Inspekcji Weterynaryjnej szczebla powiatowego (powiatowi lekarze weterynarii). Wojewódzki lekarz weterynarii kieruje działaniem Inspekcji Weterynaryjnej na obszarze województwa.

Podział Rzeczypospolitej Polskiej na województwa ilustruje rysunek 1.

Rysunek 1

4.3. Regulacje prawne dotyczące rejestracji gospodarstw

Gospodarstwa w Rzeczypospolitej Polskiej są rejestrowane w Centralnej Bazie Danych Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt (CBD SIRZ), prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR). Ponadto podjęcie działalności w zakresie utrzymywania zwierząt gospodarskich w celu umieszczenia na rynku tych zwierząt lub produktów pochodzących z tych zwierząt lub od tych zwierząt wymaga zgłoszenia właściwemu miejscowo powiatowemu lekarzowi weterynarii.

Kwestię tę regulują następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2015 r. poz. 807 i 1419 oraz z 2016 r. poz. 1605);
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 3) ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2015 r. poz. 1172 i 1893 oraz z 2016 r. poz. 588 i 1605).

4.4. Regulacje prawne dotyczące systemu identyfikacji i rejestracji zwierząt

Identyfikacja i rejestracja zwierząt w Rzeczypospolitej Polskiej są prowadzone na podstawie następujących przepisów:

- 1) ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 2) rozporządzenia Komisji (WE) nr 494/98 z dnia 27 lutego 1998 r. ustanawiającego szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 820/97 w odniesieniu do stosowania minimalnych sankcji administracyjnych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. WE L 60 z 28.02.1998, str. 78, z późn. zm.³⁾ – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 12);
- 3) rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 lipca 2000 r. ustanawiającego system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczącego etykietowania mięsa wołowego i produktów z mięsa wołowego oraz uchylającego

---

³⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 303 z 19.11.2010, str. 1.

- rozporządzenie Rady (WE) nr 820/97 (Dz. Urz. WE L 204 z 11.08.2000, str. 1, z późn. zm.⁴⁾ – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 30, str. 248);
- 4) rozporządzenia Komisji (WE) nr 1082/2003 z dnia 23 czerwca 2003 r. ustanawiającego szczegółowe zasady w celu wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie minimalnego poziomu kontroli przeprowadzanych w ramach systemu identyfikacji i rejestracji bydła (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003, str. 9, z późn. zm.⁵⁾ – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 39, str. 135);
- 5) rozporządzenia Komisji (WE) nr 911/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kolczyków, paszportów i rejestrów gospodarstw (Dz. Urz. UE L 163 z 30.04.2004, str. 65, z późn. zm.⁶⁾ – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 46, str. 242).

System identyfikacji i rejestracji zwierząt w Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje w przypadku zwierząt z gatunku bydło następujące elementy:

- 1) rejestr zwierząt gospodarskich oznakowanych – CBD SIRZ prowadzona przez ARiMR w formie elektronicznej;
- 2) znaki identyfikacyjne zwierząt;
- 3) paszporty bydła;
- 4) księgę rejestracji zwierząt w gospodarstwie.

System ten jest wykorzystywany w szczególności do ustalania miejsc pobytu i przemieszczeń zwierząt.

CBD SIRZ jest prowadzony przez ARiMR w systemie teleinformatycznym. W przedmiotowym rejestrze gromadzi się dane dotyczące zwierząt z gatunku bydło, owce, kozy i świnie oraz miejsc ich przebywania (siedzib stad, w których są utrzymywane zwierzęta), a także dane dotyczące przemieszczeń, urodzeń, padnięć i ubojów tych zwierząt oraz dane dotyczące ich posiadaczy. Inspekcja Weterynaryjna ma bezpośredni dostęp do danych zawartych w przedmiotowym rejestrze.

---

⁴⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 236 z 23.09.2003, str. 33, z późn. zm.; Dz. Urz. UE L 363 z 20.12.2006, str. 1; Dz. Urz. UE L 158 z 10.06.2013, str. 1; Dz. Urz. UE L 189 z 27.06.2014, str. 33 oraz Dz. Urz. UE L 84 z 31.03.2016, str. 1.

⁵⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 80 z 18.03.2004, str. 24 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 43, str. 226 oraz Dz. Urz. UE L 298 z 16.11.2010, str. 7.

⁶⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 362 z 20.12.2006, str. 1 oraz Dz. Urz. UE L 158 z 10.06.2013, str. 74.

Stada, w których są utrzymywane zwierzęta z gatunku bydło, podlegają obowiązkowi rejestracji w CBD SIRZ. Posiadacz zwierzęcia gospodarskiego z gatunku bydło jest obowiązany zgłosić kierownikowi biura powiatowego ARiMR siedzibę stada w celu nadania numeru siedziby stada nie później niż w dniu wprowadzenia pierwszego zwierzęcia do siedziby stada. Zgłoszenia dokonuje się w postaci pisemnej na formularzu udostępnionym przez ARiMR lub w postaci elektronicznej. Numer siedziby stada składa się z liter PL, dziewięciu cyfr oznaczających numer identyfikacyjny posiadacza zwierzęcia (numer producenta), oraz trzech cyfr oznaczających kolejny numer siedziby stada.

Właściciele zwierząt z gatunku bydło są obowiązani do zgłaszania wszystkich zdarzeń dotyczących tych zwierząt. Zgłoszenia przedmiotowych zdarzeń posiadacz zwierząt dokonuje poprzez wypełnienie formularzy dostępnych w biurach powiatowych ARiMR lub drogą elektroniczną poprzez aplikację udostępnioną przez ARiMR. Posiadacz bydła ma obowiązek zgłosić w ARiMR każde zdarzenie dotyczące zwierzęcia, takie jak przemieszczenie (np. kupno/sprzedaż, wywóz), urodzenie, ubój lub padnięcie, w terminie 7 dni od zdarzenia. Obowiązek zgłoszenia zdarzenia spoczywa na obu stronach transakcji.

W Rzeczypospolitej Polskiej zwierzęta z gatunku bydło znakuje się indywidualnie poprzez umieszczenie na obu małżowinach usznych zwierzęcia kolczyków z indywidualnym numerem identyfikacyjnym. Numer identyfikacyjny składa się z 14 znaków:

- 1) symbolu kraju – w przypadku Polski są to litery PL;
- 2) 12 cyfr, z których:
  - a) dwie pierwsze to cyfry oznaczające numer serii kolczyka,
  - b) dziewięć następnych to cyfry oznaczające numer zwierzęcia,
  - c) ostatni znak to cyfra kontrolna.

Obowiązek identyfikacji zwierząt spoczywa na posiadaczu tych zwierząt. Posiadacz bydła jest obowiązany do założenia tym zwierzętom kolczyków oraz do zgłoszenia do ARiMR faktu oznakowania zwierzęcia w każdym przypadku przed opuszczeniem przez to zwierzę siedziby stada, w której się urodziło, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia urodzenia tego zwierzęcia.

Ponadto, każda sztuka bydła musi posiadać paszport, a bydło może być przewożone tylko wraz z paszportem. W paszporcie zawarte są dane dotyczące

indywidualnego numeru identyfikacyjnego oraz siedziby stada zwierzęcia, jego płci i rasy, numeru identyfikacyjnego matki zwierzęcia, daty i miejsca urodzenia zwierzęcia.

W księdze rejestracji bydła, przechowywanej w gospodarstwie, w którym są utrzymywane zwierzęta, na bieżąco umieszczane są informacje dotyczące siedziby stada, dane dotyczące zwierząt, dane siedziby stada, do której i z której zwierzęta zostały przemieszczone.

4.5. Regulacje prawne dotyczące obowiązku powiadamiania o BSE

W Rzeczypospolitej Polskiej obowiązek powiadamiania o BSE wynika bezpośrednio z następujących przepisów:

- 1) rozporządzenia nr 999/2001;
- 2) ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt określono obowiązek zgłaszania podejrzenia wystąpienia chorób zakaźnych zwierząt, w tym BSE. Zgodnie z art. 42 ww. ustawy podejrzenie wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt, w tym wystąpienie objawów neurologicznych u zwierząt, które mogą nasuwać podejrzenie BSE, podlega obowiązkowi niezwłocznego powiadomienia organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Ponadto posiadacz bydła ma obowiązek natychmiastowego informowania powiatowego lekarza weterynarii o każdym przypadku padnięcia bydła.

Nie przewiduje się kar za zgłoszenie, w wyniku którego nie zostanie potwierdzona choroba. Nie przewiduje się również zwrotu kosztów osobie zgłaszającej podejrzenie choroby poniesionych przez tę osobę, jeżeli podejrzenie to się nie potwierdzi.

4.6. Badania

4.6.1. Szybkie testy u bydła

	Wiek (w miesiącach), powyżej którego zwierzęta poddaje się badaniu	Szacowana liczba zwierząt do zbadania	Szacowana liczba szybkich testów, w tym stosowanych do potwierdzenia wyników badania
Bydło określone w ust. 2.1, 3 i 4 w części I w rozdziale A załącznika III do	48	38 382	38 419

rozporządzenia nr 999/2001			
Bydło określone w ust. 2.2 w części I w rozdziale A załącznika III do rozporządzenia nr 999/2001	108	138 463	138 603

4.6.2. Badania potwierdzające, inne niż szybkie testy, o których mowa w rozdziale C załącznika X do rozporządzenia nr 999/2001

	Szacunkowa liczba badań
Badania potwierdzające u bydła	4

Założenia zawarte w ust. 4.6.1 i 4.6.2 przyjęto na podstawie danych uzyskanych za 2015 r.

4.7. Zwalczanie

4.7.1. Środki podejmowane po stwierdzeniu przypadku BSE

4.7.1.1. Opis

Działania lekarzy weterynarii podejmowane w związku z wystąpieniem przypadku BSE w Rzeczypospolitej Polskiej regulują następujące przepisy:

- 1) rozporządzenie nr 999/2001;
- 2) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Ponadto w celu usprawnienia działań Inspekcji Weterynaryjnej została wydana Instrukcja Głównego Lekarza Weterynarii nr GIWpr02010-1/2014 z dnia 31 stycznia 2014 r. w sprawie postępowania przy zgłaszaniu i zwalczaniu gąbczastej encefalopatii bydła (BSE). Instrukcja ta stanowi akt prawa wewnętrznego i jej przepisy nie mogą być przywoływane przy rozstrzyganiu o prawach i obowiązkach podmiotów nadzorowanych.

W przypadku otrzymania dodatniego wyniku badania laboratoryjnego w kierunku BSE, przeprowadza się czynności określone w art. 13 ust. 1 rozporządzenia nr 999/2001, tj.:

- 1) niszczy się wszystkie części tuszy zakażonego zwierzęcia oraz wszystkie części tuszy zwierząt sąsiadujących z zakażoną tuszą na linii ubojowej (co najmniej jedna przed i dwie po) – w przypadku bydła poddanego ubojowi;
- 2) przeprowadza się szczegółowe dochodzenie epizootyczne.

Dochodzenie epizootyczne ma na celu:

- 1) ustalenie źródła zakażenia BSE;
- 2) określenie liczby i zidentyfikowanie wszystkich sztuk przeżuwaczy w gospodarstwie pochodzenia zwierzęcia zakażonego BSE;
- 3) ustalenie historii zwierzęcia zakażonego BSE oraz określenie miejsca pobytu potomstwa krowy zakażonej BSE;
- 4) ustalenie kohorty dla danego przypadku zakażenia BSE;
- 5) ustalenie możliwej drogi przeniesienia BSE;
- 6) ustalenie innych zwierząt, zarówno przebywających w gospodarstwie, w którym stwierdzono BSE, jak i przebywających w innych gospodarstwach, które mogły mieć kontakt z tym samym źródłem zakażenia BSE, co zwierzę zakażone BSE;
- 7) ustalenie przemieszczenia potencjalnie zakażonej paszy lub innych czynników mogących być przyczyną zakażenia w danym lub innym gospodarstwie.

Wszystkie zwierzęta, które zostały w trakcie dochodzenia epizootycznego uznane za potencjalnie zakażone BSE zabija się, a następnie niszczy, zaś produkty uznane za potencjalnie skażone BSE – niszczy.

4.7.1.2. Tabela podsumowująca

	Szacunkowa liczba
Zwierzęta, które należy zabić zgodnie z ust. 2.1 w rozdziale B załącznika VII do rozporządzenia nr 999/2001	3

5. Koszty

5.1. Szczegółowa analiza kosztów

Przewiduje się, że ogólna wysokość kosztów realizacji Programu wyniesie 5 634 980,28 zł, co przy założeniu, że 1 euro = 4,29 zł, stanowi równowartość 1 313 762,80 euro. Powyższa kwota uwzględnia koszt odszkodowań za bydło zabite w ramach zwalczania BSE, przyznawanych na zasadach określonych w art. 49 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, który szacunkowo wyniesie 12 870 zł, co odpowiada kwocie 3000 euro.

Koszty szybkich testów zostały uwzględnione w związku z ustaleniem przez Komisję Europejską – w wytycznych Komisji Europejskiej SANCO/10181/2014 Rev7 –

kosztów jednostkowych, które mają pokryć wszystkie koszty poniesione w celu wykonania badań laboratoryjnych w kierunku BSE.

W związku z powyższym koszt jednego szybkiego testu oszacowano na 31,74 zł, co stanowi równowartość kosztu jednostkowego zawartego w ww. wytycznych Komisji Europejskiej, tj. 7,40 euro.

W ww. wytycznych wskazano także maksymalną kwotę przeznaczoną na odszkodowanie za każdą zabita sztukę zgodnie z ust. 2.1 w rozdziale B załącznika VII do rozporządzenia nr 999/2001. Określono ją na 1000 euro, co stanowi 4290 zł i taką wartość przyjęto przy szacowaniu Programu.

W poniższej tabeli zostały dodatkowo wykazane badania laboratoryjne potwierdzające w liczbie 4, a także badania laboratoryjne bydła podejrzanego o BSE oraz zabitego w ramach zwalczania BSE w liczbie 12 (w sumie 16), które są wykonywane w krajowym laboratorium referencyjnym. W ww. wytycznych wskazano maksymalną kwotę przeznaczoną na ten rodzaj badań i określoną ją na 50 euro, co stanowi 214,50 zł i taką wartość przyjęto przy szacowaniu Programu.

Koszty Programu są kosztami szacunkowymi i zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2017, w ramach limitu wydatków właściwych części budżetowych.

Finansowanie Programu odbywa się ze środków budżetowych określonych w części 83 – rezerwa celowa przeznaczona na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz na dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej, oraz w części 85 – budżety wojewodów, działu 010 – rolnictwo i łowiectwo, rozdziału 01022 – zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.

Szacunkowe koszty Programu wyrażone w złotych zostały przeliczone na euro według prognozowanego kursu euro. Zaktualizowane w październiku 2016 r. przez Ministra Rozwoju i Finansów „Wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw”, zawierające prognozowany kurs euro, znajdują się na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Szacunkowe ogólne koszty realizacji Programu w 2017 r. wyniosą 5 634 980,28 zł. Komisja Europejska począwszy od 2017 r. nie będzie współfinansować badań szybkimi testami u bydła określonego w ust. 2.2 w części I w rozdziale A załącznika III do rozporządzenia nr 999/2001 (bydło poddawane normalnemu ubojowi w rzeźniach).

W związku z powyższym w Programie należy uwzględnić 100% kosztów szybkich testów w grupie zwierząt poddawanych normalnemu ubojowi z budżetu państwa, bez wkładu Unii Europejskiej w tym zakresie.

Z ogólnej sumy szacowanych kosztów Programu strona polska wystąpi z wnioskiem o współfinansowanie ze środków Unii Europejskiej w odniesieniu do 75% kosztów kwalifikowalnych, tj. 926 790,80 zł.

5.2. Zestawienie kosztów*

	Przeznaczenie kosztów	Wy- szcze- gólnie- nie	Liczba jednos- tek**	Koszt jednostkowy w zł/euro ¹⁾	Ogółem kwota w zł	Ogółem kwota w euro	Wniosek o finansowa- nie wspólnoto- we (tak/nie)
1.	Badania laboratoryjne w kierunku BSE²⁾						
1.1.	Szybkie testy przeprowadzone u bydła określonego w ust. 2.2 w części I w rozdziale A załącznika III do rozporządzenia nr 999/2001	Test ³⁾	138 603	31,74/7,40	4 399 259,22	1 025 662,20	NIE
1.2.	Szybkie testy przeprowadzone u bydła określonego w ust. 2.1, 3 i 4 w części I w rozdziale A załącznika III do rozporządzenia nr 999/2001	Test ³⁾	38 419	31,74/7,40	1 219 419,06	284 300,60	TAK
1.3.	Badania laboratoryjne potwierdzające	Test ⁴⁾	4	214,50/50,00	858,00	200,00	TAK
1.4.	Badania laboratoryjne bydła podejrzanego o BSE lub zabitego w ramach zwalczania BSE (kohorta, potomstwo)		12	214,50/50,00	2 574,00	600,00	TAK
2.	Obowiązkowe zabicie						
2.1.	Odszkodowanie za bydło, które ma być zabite zgodnie z ust. 2.1 w rozdziale B załącznika VII do rozporządzenia nr 999/2001 ⁵⁾		3	4290,00/1000,00	12 870,00	3000,00	TAK
	Razem:				5 634 980,28	1 313 762,80	

¹⁾ Kurs euro według „Wytocznych dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw” zaktualizowanych w październiku 2016 r. przez Ministra Rozwoju i Finansów.

²⁾ Określone w ust. 4.6.1 Programu.

³⁾ Dowolny spośród szybkich testów wymienionych w ust. 4 w rozdziale C załącznika X do rozporządzenia nr 999/2001 w odniesieniu do bydła.

⁴⁾ Jedna z metod potwierdzających wymieniona w ust. 3.1 w rozdziale C załącznika X do rozporządzenia nr 999/2001.

⁵⁾ Określone w ust. 4.7.1.2 Programu.

* Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2017 (w ramach rozdziału 01022 i rezerwy celowej przeznaczonej na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz na dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej). W 2017 r. zakłada się, że finansowanie Programu będzie odbywało się ze środków budżetowych określonych w części 83 – rezerwy celowe oraz w części 85 – budżety wojewodów.

** Liczbę szybkich testów w przypadku bydła poddawane normalnemu ubojowi oraz bydła z grupy ryzyka, liczbę badań laboratoryjnych potwierdzających oraz liczbę badań laboratoryjnych bydła podejrzanego o BSE lub zabitego w ramach zwalczania BSE określono na podstawie danych uzyskanych za 2015 r. Liczbę bydła, za które przyznane zostanie odszkodowanie, określono na podstawie danych uzyskanych za 2013 r., ze względu na brak wystąpienia przypadku BSE w 2014 r. i w 2015 r.